

V Chomutově, 25. 9. 2017

Vyjádření se k metodickému materiálu vydaném Odborem sociálních věcí KUUK

Obrácíme se na vás ve věci metodického materiálu s názvem Vymezení hranice mezi sociální rehabilitací a pracovní rehabilitací, který byl 14. 7. 2017 zveřejněn na webových stránkách Krajského úřadu Ústeckého kraje (<http://www.kr-ustecky.cz/vymezeni-hranice-mezi-socialni-rehabilitaci-a-pracovni-rehabilitaci/ds-100207/archiv=0&p1=204835>).

V tomto dokumentu nalézáme řadu tvrzení, které jsou podle našeho názoru v rozporu se stávající legislativou, zároveň si dovoluujeme zaslat několik podnětů, které věříme, že mohou přispět ke společné diskusi nad tématem dostupnosti sociální a pracovní rehabilitace. Při tvorbě tohoto vyjádření jsme vycházeli také z výstupů jednání, které proběhlo v rámci dostupného systému PR a SR na Krajském úřadě Ústeckého kraje dne 25. 9. 2017.

Uvádíme zde stanovisko Asociace pracovní rehabilitace ČR a zároveň zde předkládáme další podněty a konkrétní návrhy, které mohou přispět do společné diskuse.

Konkrétní připomínky k materiálu:

- 1) Autorem materiálu je odbor sociálních věcí, v textu je však na mnoha místech uváděno mnoho metodických pokynů ve vztahu k pracovní rehabilitaci jménem ÚP ČR. Dle sdělení vedoucího oddělení zprostředkování a zaměstnání KrP ÚP ČR v Ústí nad Labem pana Ing. Jiřího Pánka (dále jen zástupce ÚP ČR) je tento materiál plně v souladu se stanoviskem KrP ÚP ČR.
- 2) Na straně 3 – 5 je uvedeno stanovisko sociálního odboru, které uvádí, že aktivity podporovaného zaměstnávání jsou součástí pracovní rehabilitace a tudíž nemohou být součástí sociální rehabilitace.

Podporované zaměstnání **není součástí pracovní rehabilitace** – viz citovaná metodika: Standardy a postupy pracovní rehabilitace v praxi – str. 17. Odkaz na prezentaci Mgr. Vernerové ze 7. 3. 2012 uvádí na str. 11 pouze vizi, že by v budoucnu mohl být tento nástroj součástí PR. K tomuto však nikdy nedošlo.

Citace str. 11 prezentace z roku 2012:

„Budoucnost

Koncepce podpory zaměstnávání OZP pro období 2012 – 2015, Změny pro období 2013-2015. Zavedení plné aplikace podporovaného zaměstnávání do pracovní rehabilitace.“

Diskusi k tématu vyjasnění rolí, kompetencí a vzájemného očekávání SR a PR rozhodně podporujeme (*viz níže). Sociální služba nesmí svou činností nahrazovat jiné existující

služby, na druhou stranu je nutné upozornit na aktuální rizika plynoucí z překážek na straně KrP ÚP ČR, které vyjádřila v předmětném materiálu na str. 3, když uvádí, že „je problém v zajištění pracovní rehabilitace osobám se zdravotním postižením, zejména pak osobám s mentálním postižením a duševním onemocněním, kdy dochází mnohdy k velkým průtahům ve vyřízení samotné žádosti o pracovní rehabilitaci. V současné době má Úřad práce nasmlouvány a vyzkoušeny pouze dva zaměstnavatele pro tento okruh osob.“

Proto chceme iniciovat diskusi nad možnostmi odstraňování těchto překážek a současně projednávat možnosti „legálního“ využití kompetencí a dlouholetých zkušeností poskytovatelů sociálních služeb v oblasti pracovního začleňování OZP na trh práce.

- 3) Na straně 6 je v souvislosti s PR uvedeno, že pracovní rehabilitace může být poskytována pouze úřadem práce ČR a nelze tuto činnost převádět na jinou fyzickou či právnickou osobu. Dle §69 zákona 435/2004Sb. lze pověřit zabezpečením pracovní rehabilitace jinou právnickou nebo fyzickou osobu. Na setkání s poskytovateli sociálních služeb v rámci prostupného systému pracovní a sociální rehabilitace byla zástupci ÚP ČR tato informace upřesněna – není možné, aby pracovní rehabilitace byla zabezpečována sociální službou bez předchozího pověření ze strany ÚP ČR.
- 4) Na straně 6 se uvádí, že Úřad práce přistoupil v hodnocení žádost o pracovní rehabilitaci na plnění určitých kritérií (podmínek) – zejména skutečnost že „žadatel prošel úspěšně službou sociální rehabilitace“.
 - Není nám známa žádná legislativní úprava, která by tuto podmínku stanovovala. Stejně tak z žádného nám známého právního ustanovení nevyplývá, že by žádost o pracovní rehabilitaci procházela procesem hodnocení (dochází pouze k posouzení, zda je žadatel oprávněným žadatelem dle zákona – pokud je oprávněným žadatelem je tato osoba automaticky účastníkem pracovní rehabilitace). Zavedením takové podmínky by došlo k porušení ustanovení §69 a násl. Zákona č. 435/2004Sb., ve kterém je zakotveno právo OZP na pracovní rehabilitaci. Zástupce ÚP ČR v rámci společného jednání vyjasnil význam této věty. Dle jeho vyjádření se jedná o výzvu k součinnosti s poskytovateli SR, kteří v případě, že jejich uživatel úspěšně absolvoval službu a žádá o PR, k tomuto klientovi povinně předává relevantní informace. Nejedná se o novou podmínku při podání žádosti o PR. I žadatel, který není uživatelem žádné sociální služby (případně je uživatelem jiné sociální služby než SR) může být oprávněným žadatelem a tudíž i účastníkem PR.
- 5.) Dále na str. 6 je uvedena další podmínka, že samotný žadatel ví, o jakou práci by měl zájem a je schopen se domluvit na dalším postupu.
 - Podstatou pracovní rehabilitace je proces, který směřuje k získání či udržení vhodného zaměstnání OZP (viz §69 zák. o zam., odst.2). K dosažení tohoto cíle lze využít (mimo jiné) specifické diagnostické nástroje (ergodiagnostika, bilanční diagnostika). Z toho je patrné, že pracovní rehabilitace zahrnuje aktivity, jejímž

cílem je představy a možnosti budoucího pracovního uplatnění účastníka v rámci PR vytvářet a zpřesňovat. Není nám známa žádná podmínka, která by vyžadovala po žadateli o PR jakoukoliv znalost. Naopak, uchazeči, který je motivován ke vstupu na trh práce, ale nemá jasnou představu o svém pracovním uplatnění, by mělo být zařazení do PR doporučeno primárně (viz Metodika standardů a postupů pracovní rehabilitace v praxi, str. 7 – typ B).

- 6.) Z diskuse vyplynulo, že KrP ÚP ČR v ÚnL přisoudil odborné pracovní skupině v procesu PR roli schvalovací komise, která rozhoduje (hlasováním) o přiznání či nepřiznání navržené aktivity žadateli o PR (v návaznosti na prezentaci případu ze strany poradce pro PR). K tomuto bychom rádi uvedli naše stanovisko, kdy se domníváme, že odborná pracovní skupina není hodnotící komisí. Zástupci OPS se pouze vyjadřují k navrženým aktivitám ve smyslu doporučení (které je však pro poradce PR nezávazné). Náš názor opíráme o metodický postup, který je uveden v metodice standardů a postupů pracovní rehabilitace v praxi, kde je na str. 13 uvedeno: „OPS se vyjadřuje k vhodnosti forem pracovní rehabilitace ... **OPS není hodnotící komise posuzující návrh IPPR** > vydává vyjádření ve smyslu DOPORUČENÍ, tzn. názor na vhodnost konkrétních forem pro účastníka PR“

*Podněty:

Vymezování hranic mezi PR a SR je podle našeho názoru proces, který vyžaduje podrobnou diskusi s cílem postupně vyjasňovat vzájemné role, možnosti a očekávání, tak aby byl proces integrace OZP do společnosti a na trh práce pokud možno plynulý, efektivní, dostupný, návazný a pro jeho uživatele bezpečný.

Pokud bych s termínem hranice zacházel doslovně, myslím si, že by naším cílem měla být hranice, která na jedné straně dostatečně jasně vymezuje území jednotlivých států a zajišťuje tak jejich územní integritu, ale na druhé straně umožňuje volný a bezpečný přechod hranice a v rámci příhraničí obě strany podporují vzájemnou spolupráci. Bohužel aktuální stav se stále ještě nejvíce blíží hranici v podobě železné opony – tzn. ostře střežené hranice s ostnatým plotem, celníci, pohraniční stráží a výjezdni doložkou, kterou se v tomto příjmu stává žádost o pracovní rehabilitaci. Sociální pracovník je v tomto konceptu nevídaným návštěvníkem cizího území, který je v tom lepším případě trpěn jako ambasador cizí země – v tom horším případě se jedná o diverzanta aneb „muže s koženou brašnou“.

Uživatel se za této situace pohybuje na hranici nepřátelského území, které často subjektivně vnímá jako neprostupné, nedostupné a především potenciálně ohrožující. Bohužel některá nedorozumění tento „subjektivní“ pohled dále posilují. Například pokud je odborné pracovní skupině přisouzena role schvalovací komise, která má moc rozhodovat o osudu žadatele.

O co bychom tedy měli usilovat? Nejde o zrušení státní suverenity – ta musí zůstat zachována. Jsme jiné organizace, s vlastním způsobem práce, řídíme se odlišnými zákony a služby jsou hrazeny z jiných zdrojů. Pokud však tématem našeho setkávání má být vyšší prostupnost, domnívám se, že bychom měli pracovat s tématem hranice trochu odlišně. Namísto dalšího opevňování hranic bychom měli pracovat na jejich lepším zprůchodnění (a to i s vědomím toho,

ASOCIACE PRACOVNÍ REHABILITACE
ČESKÉ REPUBLIKY

Asociace pracovní rehabilitace ČR, z. s.

IČO: 26569558, Revoluční 22/20, 430 01 Chomutov, tel.: +420 474 628 347

že lepší prostupnost je vždy spojena s vyššími „bezpečnostními“ riziky, která je třeba také reflektovat).

Vzhledem k tomu, že uživatel služby často souběžně řeší více bariér než pouze přístup k zaměstnání, jsem přesvědčen, že souběh sociální služby a služby zaměstnanosti (při respektování vzájemných rolí a dodržení zákonných pravidel) je vzájemně komplementární a v mnoha případech žádoucí, což ostatně připouští Krajský úřad, když na str. 3 uvádí, že „v určité fázi dochází k prolínání poskytování dvou různých služeb s tím, že klientovi je poskytnuta v obou službách potřebná míra podpory.“

Závěrem:

Rádi bychom přispěli k tomu, aby docházelo spíše k odstraňování bariér namísto jejich posilování. Nechceme přispívat k vytváření nových bariér v prostředí, které je pro osoby se zdravotním postižením již tak plné překážek a úskalí. Jako podstatné pro nastavení vzájemné spolupráce mezi sociální a pracovní rehabilitací vnímáme proces zefektivnění a zrychlení celého procesu PR, tak aby přechod do tohoto systému podpory byl pro jeho uživatele pružný a bezbariérový. K tomu by mohlo přispět například vytvoření okresních odborných pracovních skupin. V tuto chvíli máme 8 zájemců o zapojení do OPS v okrese Chomutov, ve kterém je v tuto chvíli nejvíce žadatelů o PR v celém kraji. Mezi vážnými zájemci o bezplatnou účast v OPS jsou zaměstnavatelé více než 50% OZP (2 osoby), zástupci organizací, které pracují s osobami se zdravotním postižením (5 osob) a nelékař. zdravotničtí pracovníci (1x fyzioterapeut, 1x ergoterapeut). Jsme přesvědčení, že tento krok může být cestou k zvýšení prostupnosti mezi sociální a pracovní rehabilitací.

Žádáme Vás tímto o revizi vydaného dokumentu. Jsme připraveni k pokračování započaté diskuse nad konkrétními možnostmi vzájemné spolupráce.

S pozdravem

Mgr. Petr Džambasov

Asociace pracovní rehabilitace ČR, z. s.